

«Η γενιά
του Κέννεντυ»
(ΤΟΥ ΡΟΜΠΕΡ ΠΑΤΡΙΚ)

Όταν τὰ είδωλα
έφυγαν ένα - ένα

ΠΑΡ. 20.1.78

Γράφει ο ΑΝΤ. ΜΟΣΧΟΒΑΚΗΣ

Η «γενιά του Κέννεντυ» είναι η σπαραγμένη αμερικανική γενιά της δεκαετίας 1960, που σύρθηκε στο έγκλημα και τη σφαγή του Βιετνάμ, που γέμισε από την πιο μεγάλη προσδοκία όταν κορυφή του έθνους έγινε ένας νεαρός πρόεδρος με φωτεινό πρόσωπο, που πάλαψε κι αιματοκυλίστηκε στους δρόμους και τις πλατείες, πιστεύοντας πως μπορούσε ν' αλλάξει, μονάχα με την αγάπη της και τον ενθουσιασμό της, την απάνθρωπη όψη της χώρας της.

Ομως οι ήρωες, τὰ είδωλά της δολοφονήθηκαν, αυτοκτόνησαν, τσακίστηκαν, πουλήθηκαν. Κι όταν οι ήρωες κι οι μύθοι σαρώνονται κι οι αυταπάτες διαλύονται, απομένουν θλιβερά κουρέλια, βουλιαγμένα στη μοναξιά, που σέρνονται στ' απόμερα μπάρ, μηρυκάζοντας την απόγνωση τους.

Ετσι το έργο του Ρόμπερτ Πάτρικ γίνεται έκφραση αυτής της διάλυσης και της απόγνωσης από το γκρέμισμα των ειδώλων, μέσα στη μοναξιά της μεγαλούπολης. Εκφραση και διαπίστωση ωστόσο, όχι ανίχνευση κι' ανατομία, γιατί δεν αναζητεί εκείνους που μεθοδεύουν και οικοδομούν ή που συντρίβουν τους μύθους, παρά διαπιστώνει τη λειτουργία των μύθων, την επενέργειά τους στην ανθρώπινη ψυχή και τις συνέπειες από τη διάλυσή τους. Και πάλι άνοκληρωτο, γιατί του λείπουν δύο καθοριστικές πλευρές της σύγχρονης αμερικανικής πραγματικότητας: το κίνημα των νέγων και το εργατικό κίνημα.

Αναπτύσσεται με μία εναλλαγή από τους μονόλογους των νέντε προσώπων του. Γιατί δε μπορεί να υπάρξει επαφή ανάμεσα στους ανθρώπους, όταν δεν έχουν, πια ιδανικά που να τους ενώνουν. Και τὰ πρόσωπα αυτά ξεδιπλώνουν το καθένα τη δική του πικρα και έρημια, έχοντας κλεισμένα τ' αυτά και τα μάτια στην έρημιά των άλλων. Η Βάντα, νεαρή μικροαστή δακτυλογράφος, δε μπορεί να συνέλθει από το χαμό του Κέννεντυ. Αναπολεί με σπαραγμό τὰ περιστατικά της δολοφονίας του. Η Ρόνα, έξεγερμένη διανοούμενη, ξαναζει τις μεγάλες διαδηλώσεις για το σταμάτημα του πολέμου, απελπίζεται που το κίνημα δεν έφερε άπτηση στις μάζες. Το κουρέλιασμα του κινήματος έχει κουρελιάσει την ψυχή της.

Η Κάρλα, όπως τόσες άλλες στην ηλικία της, ήταν σαγηνευμένη από το μύθο της Μαίριλιν Μονρόε κι η θλιβερή κατάληξη του είδωλου της σ' μία αυτοκτονία με θαρβιτωρικά μιν έχει ρίξει σ' βαθιά απογοήτευση. Θά ήθελε να της μοιάσει, και ν' αναστήσει το μύθο, μά είναι κιόλας ξεφλημένη στην ηλικία που η Μαίριλιν ξεκινούσε. Ο Σπάρκερ, μ' όλο το ταλέντο του, δε μπόρεσε να κάνει τίποτα στο θέατρο, όλες οι πυρετικές αναζητήσεις της ομάδας του δεν έβγαλαν πουθενά, μονάχη η τέχνη δε μπορεί ν' αλλάξει την πραγματικότητα. Είναι τώρα ένα ψυχικό και σωματικό έρειπιο. Ο Μάρκ, απόμαχος του Βιετνάμ, είχε στηρίξει ένα ιδανικό πάνω σ' ένα παρανοϊκό ήρωα, μά το είδωλό του πρόδωσε το ιδανικό του.

Τὰ πρόσωπα αυτά δε στοχάζονται και δεν έρευνούν τις διαλυμένες αυταπάτες τους. Δε θα προχωρήσουν σ' μια συνειδητοποίηση και δε θα ανορθωθούν από την πτώση τους. Στο φινάλε

περιφέρονται μονολογώντας το καθένα την έμνηνη ιδέα του, σ' σχιζοφρενικοί σ' παραλήρημα. Ο συγγραφέας δε θέλει να κοιτάξει μπροστά. Παραμένει καθηλωμένος μέσα στο χάσμα που ανακάλυψε.

Παρά την αντιδραματική του σύλληψη και κατασκευή σ' σειρά και εναλλαγή μονόλογων, το έργο κοττακτά με το επίδεξιο, τεχνικό του γράψιμο. Οι μονόλογοι δονούνται εσωτερικά από αισθήματα, ψυχικές συγκρούσεις, οδηγούν σ' δραματικές καταστάσεις και κορυφώματα και δίνουν έδαφος στους ήθιποιους για ν' αναπτύξουν ένα μεστό παίξιμο. Οπωσδήποτε μία σκηνοθετική έποπτεία θά τ' ώφελοσε. Δεν υποστηρίζω τη «σκηνοθετοκρατία» που επιβάλλει, με την παράσταση, μία δημιουργία άλλη από εκείνη του συγγραφέα και των ήθοποιών (μ' όλο που, σ' περιπτώσεις, έχει συναρπαστικό ενδιαφέρον αυτή η άλλη δημιουργία) αλλά θεωρώ τη συνεργασία του σκηνοθέτη απαραίτητη στην παράσταση. Ετσι εδώ θα μπορούσαν, π.χ. να είχαν θρεθεί πιο επίδεξιοι φωτισμοί που θά υποβοηθούσαν το παίξιμο των ήθοποιών, να είχαν υπογραμμιστεί καλύτερα τὰ καιρία σημεία του έργου, ή ακόμα θά μπορούσαν να είχαν επιδιωχτεί τρόποι (προβολές ίσως) ώστε το έργο να έρισκε άμεση συνάρτηση με την πραγματικότητα. Γιατί, πρέπει να το πούμε, και λόγω χώρου και στησίματος σκηνής ακόμα, η παράσταση έπαιρνε λίγο το χαρακτήρα άπολυτηρίων εξετάσεων από εξέδρα.

Μ' όλο που οι νεαροί έρμηνευτές αποδείχτηκαν όλοι δοκιμασμένοι ήθοποιοί, με σίγουρο ταλέντο και άφοβωμένη πείρα. Εξοχοί ο Πάνος Νικολαΐδης πούρεσε ν' αποδώσει σπαρακτικά, μαζί με την ψυχική, και τη σωματική έρείπωση του Σπάρκερ. Συναρπαστικός ο Ισιδώρος Σιδέρης που ανάδειξε ανάγλυφη την παρανοϊκή υπόσταση του Μάρκ, δημιουργήμα της άγωγής ενός παρανοϊκού, απάνθρωπου συστήματος και περιβάλλοντος. Εξαιρετική η Καίτη Ιμπροχώρη που ζωνάνεψε την έξαρση και το σπαραγμό της Ρόνας. Αριστη η Άννα Μακράκη που ήταν ποτισμένη με την ψυχική έκρηξή της Κάρλας. Θαυμάσια η Ελένη Καλία που έπιασε μ' αυαισθησία και πληρότητα τη συναισθηματική, απογοητευμένη Βάντα. Κρί, παρά το εωθέ ρόλο του λαμπρός, με σιγουριά στην έκφραση και την κίνηση ο Γιώργος Μελισσάρης σάν μπάρμαν. Η σκηνογράφος Ντένις Κρίστι διασκεύασε επίδεξια το χώρο που πρόσφερε η αίθουσα σ' χώρο της παράστασης.

Η παράσταση του «Μικρού Λαϊκού Θεάτρου» μάς αποκάλυψε ένα πολύτιμο φυτώριο του αύριανού θεάτρου μας, που μ' αγάπη καλλιεργεί ο Μάνος Κατράκης.